UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Punitio

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

…is fuerit, qualeſq; quicunq; iuſti fuerint, futuri ſint in …mortalitate. Quod ſi corporis pulchritudo tanti eſt, vt …miraculo reliquos afficiat: quid ſentiendum eſt de illa …ine, nempe de iuſtitia, quæ regem ſuperis facit ſimilli… …mil.18.

…ſum habet ad conciliandam aſpicientium beneuolen… …venuſtas *P. Iouius hiſt. lib.* 4.

…etiam barbaricæ manus verentur: & ad amabilem a… …manis oculis manſueſcit. *idem, lib.* 5.

…olis formam? cum omnia feceris, à multis animalibus …eris. *Sen. in epiſt.* 125.

…moſa pictura eſt, cuius nulla pars errat: ſic & formoſus …o nulla peccati macula eſt. *idem in Prou.*

…e dignitas aut morbo deſloreſcit, aut vetuſtate extingui… …*Boet. nouorum.*

…s philoſophus vltro etiam ſuaſiſſe fertur diſcipulis ſuis, …mer in ſpeculo contemplarentur, vt qui eorum foret …ne ſibi complacitus, impendio procuraret, ne dignitatē …lis moribus dedecoraret: qui vero minus commenda… …ma putaret, vt virtutis laude turpitudinem tegeret. *Lu… …de Magia lib.* 1.

…es cum vidiſſet quendam decorum facie & moribus in… …, ait: O quam bona domus, & malus hoſpes! *Laert. Diog. …ſ Morib. Philoſ.*

…*Lauda pulchra. Periander.*

❡ Apophthegmata.

…ſciſcitatus, cur Spartani comam alerent? Quoniam in… …menta, dixit, minimo conſtat. *Stob. ſerm.* 63. *de pulchritu…*

…les dicebat pulchritudine homines quauis epiſtola ma… …endari. *Stob. eod. ſerm.*

…interroganti cur quæ pulchra ſunt, amarentur? Cœci, di… …terrogatio eſt. *ibid.*

…, ignis, inquit, tangentes ſolum vrit, pulchri vero etiam …ſtantes inflammant. Viſus enim veluti anſa eſt capiendi a… …*lib. de amore. apud Stob.*

…, Nonne, inquit, hominum natura ex corpore & ani… …poſita eſt: An vero alterutrum nobis ſufficit? Sed quomodo …? Corpus enim niſi anima vteretur, non viueret: neque …eret, niſi haberet cui inniteretur. Cum igitur vtraq; co… …virtutibus ornentur, anima quidem, iuſtitia, temperan… …ntia: corpus autem viribus, forma, ſanitate: an non admi… …dignum fuerit, corporeis neglectis, ſolius animæ bona re… …*ſerm.* 63.

…in ſpeculo, inquit, te contemplare: & ſi pulcher appareas, …quæ decent pulchrum: ſin deformis, id quod faciei deeſt, ho… …morum ſupple. *Ant. & Max. ſerm. de pulchritudine.*

…, Pulchritudo, inquit, acutius telo vulnerat, & per oculos …m defluit. *Eod. ſerm.*

…, Pulchros & eoſdem imperitos alabaſtris acetum con… …ſimiles eſſe dicebat. *ibid.*

…, cuidam ob pulchritudinem glorianti, dixit, Non pudet …ob ſpeciem pulchram, tibi ad exiguum tempus com… …*ibid.*

…, Si pulchrum tibi corpus eſt, inquit, & anima mala, nam …habes & malum gubernatorem. *Eod. ſerm.*

❡ Exempla Biblica.

…lchritudinis *exempla*: Sarai, *Gen.* 12. *v.* 11. 17. Filiæ hominum, 6. …Rebecca, 24. *v.* 16. & 26. 7. Rachel, 29. 17. Ioſeph, 39. *v.* 6. & 49. *v.* …Moyſe. *Exod.* 2. *v.* 2. Noemi, hoc eſt pulchra, *Ruth.* 1, 20. Saul. 1. …& 10. 24. Dauid, 16, 12. 18. & 17. 42. Abigail. 25. 3. Saul. & Io… …2. *Sam.* 1. *v.* 23. Ionathas, *v.* 26. Betſabee, 11. *v.* 2. Thamar Abſa… …ſoror, 13. 1. Thamar Abſalonis filia, 14. 25. Abſalon, *v.* 25. 26. Abi… …4. Adonias, *v.* 6. Vaſthi. *Eſth.* 1. *v.* 1. Eſther, *Eſth.* 2. 7. Iudith, *Iu…* …8. 7. Filiæ Iob, *Iob.* 42, 15. Daniel & ſocii eius, *Dan.* 1. *v.* 4.

Vide, Forma.

Punitio.

❡ DEFINITIO ET ETYMOL.

Punitio actus puniendi, Græc. κόλασις, ιος, ἡ, & κολάζω, punio dici…tur. Punitio in quantum pertinet ad iuſtitiam publicam, … …ctus iuſtitiæ commutatiuæ, vindicatiuæ vero in quantum … …ad immunitatem perſonæ ſingularis, *Ex B. Thom. Secunda Se…cunda. q.* 8. *art.* 1. Pro punio pœnio, quaſi pœna afficio, dicebant veteres. Hinc impune quod eſt ſine pœna, & impunitas. Seneca. *Quippe delictorum impunitas homines audaciores reddit ad malum.* Hinc pœna & pœnitentia, *de quibus ſupra.*

❡ Sententiæ Biblicæ.

Punitio Diuina fit quandoq; per angelos.

Factum eſt igitur in nocte illa, venit Angelus Domini, & percuſſit in caſtris Aſſyriorum centum octoginta quinque millia. 4. *Regum* 9.

Confeſtim percuſſit eum Angelus Domini, eo quod non dediſſet honorem Deo: & conſumptus à vermibus, expirauit. *Act.* 12.

Per homines.

Væ Aſſur! virga furoris mei, & baculus ipſe eſt. In manu eius indignatio mea. Ad gentem fallacem mittam eum, & contra populum furoris mei, mandabo illi vt auferat ſpolia, & diripiat prædam, & ponat illum in conculcationem, quaſi lutum platearum. Ipſe autem non ſic arbitrabitur, & cor eius non ita æſtimabit: ſed ad conterendum erit cor eius. *Eſa.* 10.

Fili hominis. Nabuchodonoſor Rex Babylonis ſeruire fecit exercitum ſuum ſeruitute magna aduerſus Tyrum: & merces non eſt reddita ei, neque exercitui eius de Tyro, pro ſeruitute qua ſeruiuit mihi aduerſus eam. Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego dabo Nabuchodonoſor regem Babylonis in terra AEgypti, & accipiet multitudinem eius, & deprædabitur manubias eius, & erit merces exercitui illius, & diripiet ſpolia eius. *Ezechiel.* 29.

Punitio malorum neceſſaria.

Maleficos non patieris viuere. *Exod.* 22.

Tolle cunctos principes populi, & ſuſpende eos contra Solem in patibulis, vt auertatur furor meus ab Iſrael. *Num.* 25.

Impiis & peccatoribus reddet vindictam. *Eccl.* 12.

Noui opera tua & fidem, & charitatem tuam, & miniſterium, & patientiam, & opera tua nouiſſima plura prioribus. Sed habeo aduerſus te pauca, quia permittis mulierem Iezabel, quæ ſe dicit prophetam, docere, & ſeducere ſeruos meos, fornicari, & manducare de idolothytis. *Apoc.* 2.

Ordinata.

Non occidentur patres pro filiis, nec filii pro patribus: ſed vnuſquiſque pro peccato ſuo morietur. *Deut.* 24.

Maledictus qui accipit munera, vt percutiat animam ſanguinis innocentis. 27.

Per quæ quis peccat, per hæc & torquetur. *Sap.* 11.

Verum ſine iudicio nihil facias graue. *Eccl.* 33.

Qui ſine peccato eſt veſtrum, primus in illam lapidem mittat. *Ioan.* 8.

Non haberes poteſtatem aduerſus me vllam, niſi datum tibi eſſet deſuper, ait Dominus Pilato. 19.

Fructifera.

Peſtilente flagellato, ſtultus ſapientior erit: ſi autem corripueris ſapientem, intelliget ſapientiam. *Prou.* 19.

Liuor vulneris abſterget mala, & plagæ in ſecretioribus ventris. *Prou.* 20.

Mulctato peſtilente ſapientior erit paruulus. 21.

Peccantes coram omnibus argue, vt cæteri timorem habeant. 1. *Tim.* 5.

❡ Patrum Sententiae.

Pœna epiſcopalis iudicii in Eccleſia nulla maior eſt. *Aug & hab.* 24. *q.* 3. *can. Corripiantur.*

Quid ergo ait, contra Dominum cogitatis? ipſe eſt qui creauit mundum, & conſummationem eis faciet? Quod ſi vobis videtur crudelis & rigidus & cruentus, quod in diluuio genus deleuit humanum, ſuper Sodomam & Gomorrham ignem & ſulphur pluit: AEgyptio ſubmerſit in fluctibus, Iſraelitarum cadauera proſtrauit in eremo: ſcitote eum ideo ad præſens reddidiſſe ſupplicia, ne in æternum puniret. *Hieron. in Nahum proph. & hab.* 32. *q.* … *can. Quid ergo.*

Achab Rex impiiſſimus vineam Nabothæ cruore poſſedit: & cū Iezabel non tam coniugio ſibi, quam crudelitate coniuncta Heliæ increpatione corripitur. Ad eundem hæc dicit Dominus, Occidiſti, & poſſediſti. Et iterum: in loco quo linxerunt canes ſanguinem Nabothæ, ibi lingent ſanguinem tuum, & Iezabel carnes comedent, ante muros Iſrael. Quod autem cum audiſſet Achab, ſcidit veſtimenta ſua & poſuit ſaccum ſuper carnem ſuam, & ieiunauit, & dormit in cilicio. Factus eſt ſermo Domini ad Heliam dicens, Quia reueritus eſt Achab faciem meam, non inducam malum in diebus eius. Vnū ſcelus & Achab & Iezabel commiſerunt: ſed tamen conuerſus Achab ad pœnitentiam, pœna differtur in poſteros, & Iezabel in ſcelere perſeuerans, præſenti condemnatur iudicio. *Hier. ad Ruſticum, & hab. de pœn. diſt.* 3. *c. Achab.*

Dominus priora delicta recentibus pœnarum exemplis cauenda monſtrauit. *Hier. & hab.* 24. *q.* 1. *c. Non afferamus.*

Iniuſte

Iniuſtus quiſque eo atrocius in tormentis obruitur, quo altius peccatis eleuatur, tranſit quod extollitur, permanet quod punitur. Qui honoratur in via, in peruentione damnabitur. & quaſi per amœna prata ad carcerem peruenit, qui per præſentis vitæ proſpera ad interitum tendit. *Greg. li.6. moral.*

Iuſtum eſt, vt quos culpa ſimul inquinat, per etiam pœua aſtringat, & qui nequaquam diſpari ſunt inquitate polluti, nequaquam tormento crucientur diſpari, quatenus ſimul damnatio conterat, quos ſimilis elatio ſubleuabat,

Horrendo modo fit miſeris mors ſine morte, finis ſine fine, defectus ſine defectu, quia & mors ſemper viuit, & finis ſemper incipit, & deficere defectus neſcit. Mors perimit & non extinguit: dolor cruciat, ſed nullatenus pauorem fugat: flamma comburit, ſed nequaquam tenebras excutit. *Greg. li.9. Moral.*

Pœna præſens, quæ iniuſti animum à prauis deſideriis mutat, ab æternis ſuppliciis non liberat quos mutat: nam quem præſentia mala non corrigunt, ad ſequentia perducunt, *Greg. lib. 15. Moralium.*

Contra Dominus ad Moyſen, Ego ſum Deus zelotes, qui viſito peccata patrum in filios, vſque in tertiam & quartam generationem, licet non in æquilitate iudicii, ſed magnitudine clementiæ. *Greg. lib.20. Mor. & hab.3. q.4. can. homini.*

Ad diſtricti iudicii iuſtitiam pertinet, vt nunquam careant ſupplicio, quorum mens in hac vita nunquam voluit carere pecato, & nullus detur iniquo terminus vltionis, quia quamdiu valuit, habere noluit terminum criminis. *Idem libro trigeſimo Moralium.*

Quia ſunt culpæ in quibus culpa eſt relaxare vindictam: quærenda ſemper eſt veritas, vt inquiri debeat vtrum accuſatum noxa condemnet, an à pœna innocentia patefacta ſubducat. *Greg. & hab. diſt 28. can. Quia.*

Iuſtius eſt enim iniuſtum iuſte euadere, quam iuſtum iniuſte puniri: quia reus etſi ſemel euaſerit, ſi ſemel perierit, iam non poteſt reuocari. *Ioan. Chryſ ſuper Matth. c.1.*

Noui & plurimi ſolam pertimeſcunt gehennam: ego autem illius gloriæ amiſſionem, multo amarius, quam ipſius gehennæ dico eſſe ſupplicium horribile. Mille quis ponat gehennas, nihil tale dicturus eſt, quale eſt à beatæ illius gloriæ honore expelli & eſſe exoſum Chriſto. *Idem ſuper illud Matth. 6. Excidetur & in ignem mit.*

Ob hec inflexibilis & obſtinatæ mentis malum punitur æternaliter, licet temporaliter perpetratum: quia quod breue fuit tempore vel opere, longum eſſe conſtat in pertinaci voluntate: ita vt ſi nunquam moueretur, nunquam peccare deſineret: imo ſemper viuere vellet, vt ſemper peccare poſſet: *Bernardus Epiſtol.* 253.

Iuſte puniuntur, qui licitis abutuntur, iuſtius vero puniuntur, qui aliena rapere conantur: ſic ſatanas cælum, ſic protoplaſtus perdidit paradiſum. *Hugo lib.2. de Anima.*

Occultam culpam ſequitur aperta percuſſio, vt malis exterioribus interna puniantur, & cor publice corruat, quod latenter peccabat. *Caſsiod. ſuper Pſal. Dixit inſipiens.*

Non ergo illi, quos monemus agere pœnitentiam, quærant ſibi comites ac ſupplicia, nec gaudeant, quia plures inueniant ſibi ſimiles: Nam propterea nõ minus ardebunt, quia cum multis ardebunt. *Auguſt. de pæn. & hab.2. q.1. can. Multi corriguntur. §. Non ergo.*

¶ Poetarvm Dicta.

Lucanus lib.3. Pharſaliæ.

Quicquid multis peccatur inultum eſt.

Horat. ſerm. lib.1. Satyra 3.

Adſit
Regula peccatis quæ pænas irroget æquas,
Nec ſcutica dignum horribili inſectere flagello.

Horat. Epiſt. lib.1. Epiſt.17.

Oderunt peccare boni virtutis amore:
Oderunt peccare mali formidine pænæ.

Iuuenalis Satyra 2.

Sed illos
Defendit numerus iunctæq; umbone phalanges.

¶ Philosophicæ Sententiæ.

Lento enim gradu ad vindictam ſui diuina procedit ira, tarditatemq; ſupplicii grauitate compenſat. *Val. Max. lib.*1.

Et pœnam ſemper ante oculos verſari putent, qui peccauerunt. *Cic, pro Milone.*

At vero ſcelerum in homines atque impietatum nulla expectatio eſt, itaque pœnas luunt non tam iudiciis quæ quondam nuſquam erant, hodie multifariam nulla ſunt, vbi ſunt ficta, tamen perſæpe falſa ſunt, vt eos agitent, inſectenturque furiæ non ardentibus tædis, vt in fabulis, ſed angore conſcientiæ, fraudiſq; cruciatu. *Cic. lib.1. de Leg.*

Sceleris etiam pœna triſtis, & præter eos euentus qui ſequuntur, per ſe ipſa maxima eſt. *idem lib.2. de Legib.*

Noxiæ par pœna eſto, vt in ſuo vitio quiſq; plectatur. *idem lib.3. de Legib. in fine.*

Etenim nec domus nec reſpublica, ratione quadam & diſciplina deſignata videatur: ſi in ea nec recte factis præmia extent vlla, ac ſupplicia peccatis. *Idem l.3. de natura deorum.*

Conſpiratorum ac ſceleratorum, etſi paucitas contemni poſſit, tamen pertinacia magna pœna afficienda eſt, ne malo exemplo cæteri moueantur. *Paulus Oroſius li.*8.

Boni paſtoris eſt, tondere pecus, non deglubere. *Suetonius in Tiberio.*

Satis pœnarum eſt potuiſſe puniri, grauis tamen pœna eſt, quem facti pœnitet. *Seneca in Prouerbiis.*

Oportet bonos prouocare ad virtutes per præmia, malos autem per pœnam, inſanabiles totaliter exterminare. *Ariſt. l.10. Ethicorum.*

Communis omnium lex affirmat, iuſte puniri hoſtem, qui te prior inuaſit. *Thucyd. l.*3.

Multum ad coercendam audaciam valet propoſitum puniendi exemplum, cum ipſa miſeri præſens forma viuentis, & ad recordationem admonere conſcios, & ad ſciſcitationem cogit ignaros. *Oroſ. hiſt. l.6. c.*11.

¶ Adagia.

Tibicen vapulat, ὅτι ἀτύχῃ μάγειρος ἀδικήσας, τὸν αὐλητὴν [illegible] πληγάς.

Id eſt: quicquid coquus peccauerit, tibicen accipere ſolet plagas. Nullus homo læſo indemnis euaſit coquo. Athenæus.

Canis vindictam.

Subaudiendum paſſus eſt. Macedonicum adagium in eos, qui præter expectationem pænas dant iis, quos aliquando læſerunt.

¶ Exempla Biblica.

Punitionis homicidarum *exempla*: Cain. *Geneſ.*4.11. & c. Simeon & Leui, 49. 5. Zebah & Salmuna, *Iudic.*8.19. Amalechita Saulis interfector, 2. *Sam.* 1. 15.16. Baana & Rechob, 4. 10.11. Fames propter Saulis homicidium, 21.1. Ioab, 1. *Reg.* 2. 31. Achab, 20.18.19. Ioram, 2. *Reg.* 9. v. 24.25.26. Achab & Iezabel, 9.7.10.33. filii Achabi homicidæ, 10. v.7. Athalia, 11.16.16.20. ſerui Amaſiæ, 14.6. Phacee, 15. v. 30. Ioachim, 24.24.2.3.4. Sennacherib. 2. *Paral.* 32.21. Andronicus, 2. Mach. 4.34.37. Antiochus, 9.28. Nicanor, 15.30. Herodes Agrippa, *Act.* 12. Homicidii lex, *Exod.* 21.12. *Num.* 35.16. Homicidii vltor Deus, *Gen.* 9. v.6.

Vide, Pœna, Vltio.

Puſillanimitas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

PVſillanimitas, Græce ἀνανδρία, μικροψυχία, [illegible], ὁ, ἄνανδρος, puſillanimis dicitur. Eſt autem puſillanimitas, vitium oppoſita magnanimitati per defectum, quia deficit puſillanimis à proportione ſuæ potentiæ, dum recuſat in illud tendere, quod eſt commenſuratum ſuæ potentiæ.

Puſillanimitas eſt contraria magnanimitati ſecundum defectum, præſumptio autem ſecundum exceſſum, ideo vtraq; eſt peccatum. *ex B. Thom. ſecund. Secundæ. q.*130.

Puſillanimitas, *ſecundum Ariſt.* eſt vitium quo impotentes videntur animi, ad felicitatem infelicitatemq;, honorem & dedecus ſuſtinendum.

¶ Sententiæ Biblicæ.

Puſillanimitas vituperabilis.

Noli eſſe puſillanimis in animo tuo *Eccl 7.*

Dicite puſillanimis, confortamini, & nolite timere. *Eſa.*35.

Conſolamini puſillanimes. 1. *Theſſ.*5.

Puſillanimorum exempla. Loth *Gen.*19,19. Iſraelitæ, *Exod.*14.10. & 20.19. Exploratores, *Num.*13.29. Saul & populus, 1. *Sam.*17.11. & 28.5. Roboam, 2. *Chron.*13.7. Ephraimite, *Eſai.*7.2. Apoſtoli, *Matth.*8.26. Petrus, *Matth.*14.30. & 26.58. Diſcipuli, *Matth.*26.56. Iuuenis, *Marc.*14.52. Nicodemus, *Ioan.*3. 2. Cæci nati parentes, *Ioan.* 9. 22. Principes Iud. *Ioan.*12.42.

¶ Sententiæ Patrvm.

Segniſſimi eſt torpere, cum ſe ad profectum cognoſcat inuitari eſſe. *Caſſ. l.1. Epiſt.*1.

Deiectę mentis eſt, qui familiaris rei meminit, quum vocatur ad regnum animus plumbeum numulum theſauris regalibus anteponit, pauper ſenſus, qui paruis incumbens perdit magna, & inhians temporalibus perdit ſempiterna. *Petr. Chryſol.*

Remiſſio quæ os prælati obſtruit, quæ mentem eius deiicit, & quæ adulatorem & venditorem olei facit, dum ſibi quietem & honorificentiam venatur in fauorem principum, hæc miſeros præcipitat in foueam ſcandalorum: hæc eſt remiſſio, per quam vnus ædificat parietem, & alius linit: per quam laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ, & iniquus benedicitur, imo per hanc canes muti non valentes latrare per conſenſus vniformitatem, faciem & ſimilitudinem peccatorum aſſumunt, ſicut ſcriptum eſt: Vſquequo

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN